

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПОНОМАРЕНКО ОЛЬГА ВОЛОДМИРІВНА

«SUBJUNCTIVE MOOD»

(одномовні та перекладні вправи)

НАВЧАЛЬНО МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

КИЇВ
Видавництво Ліра-К
2019

УДК 811.111'36 (075.8)
ББК Ш 81.2Англ2я73 (81.432.1Я73)

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
протокол № 8 від 26 березня 2019 року*

Рецензенти:

Каптюрова О.В., доц., к.філол.н.

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут філології)

Кошарна Н.В., доц., к.пед.н.

(Київський університет імені Бориса Грінченка, Педагогічний інститут)

Пономаренко О.В.

Subjunctive Mood (одномовні та перекладні вправи): Навчально-методична розробка для практичних занять з англійської мови. – К.: Видавництво Ліра-К, 2019. – 42 с.

ISBN 978-617-7748-39-6

«Subjunctive Mood (одномовні та перекладні вправи)» – це навчально-методична розробка для практичних занять з англійської мови. За авторським задумом, це є перша з двох праць, присвячених, відповідно, більш книжному, високо канонізованому та частково застарілому вживанню умовного способу Subjunctive Mood, як це повномасштабно представлено тут, та більш сучасному, спрощеному і практичному його застосуванню, як це буде викладено у наступному посібнику. Запропонована система вправ уможливіє закріплення теоретичних знань, що було апробовано в академічних групах автора.

Видання призначене для філологів-мовознавців, дослідників історії еволюції граматики англійської мови; для тих, хто вивчає англійську мову на відповідних курсах ВНЗ, у старших класах спеціалізованих шкіл, гімназій, ліцеїв; для слухачів мовних курсів, а також для широкого кола бажаючих набути чи вдосконалити знання та вміння вживати граматичний спосіб англійської мови Subjunctive Mood (умовний спосіб, суб'юнктив, кон'юнктив).

УДК 811.111'36 (075.8)
ББК Ш 81.2Англ2я73 (81.432.1Я73)

ISBN 978-617-7748-39-6

© О.В. Пономаренко, 2019.
© Видавництво Ліра-К, 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	3
SUBJUNCTIVE MOOD: визначення, випадки вживання, класифікація, утворення форм.....	4
ВПРАВИ. ПРОСТЕ (НЕЗАЛЕЖНЕ) РЕЧЕННЯ.....	11
ВПРАВИ. СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ.....	12
Вживання SUBJUNCTIVE MOOD у/в:	
1) умовних реченнях з нереальною умовою чи наслідком.....	12
2) підрядних обставинних реченнях мети й цілі.....	15
3) підрядних обставинних реченнях поступки.....	18
4) підрядних обставинних реченнях часу, місця.....	21
5) підрядних обставинних реченнях порівняння, манери, способу виконання дії.....	24
6) <i>підрядних присудкових реченнях</i>	26
7) <i>підрядних підметових реченнях</i>	29
8) <i>підрядних додаткових реченнях</i>	32
9) <i>підрядних означальних реченнях</i>	35
10) <i>підрядних реченнях різних типів</i> для вираження емоційного ставлення мовців.....	38
ЛІТЕРАТУРА	41

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Більшість осіб, які вивчають іноземні мови у сьогоденні, тяжіють до використання одномовних навчальних посібників. Сучасні тренди у викладанні – як частково апробовані, так і експериментальні, – серед яких беззаперечною є роль комунікативного методу, мають на меті «навчити мислити» іноземною мовою, чим максимально наблизити результат формування мовних і мовленнєвих навичок і звичок наприкінці навчального курсу до рівня носіїв відповідної мови.

Але кожна людина – унікальна; таким є і її світосприйняття, спосіб мислення, набуття знань, засвоєння інформації та їх застосування на практиці. Тому одні легко та швидко вибудовують для себе схему іншомовної картини світу (і, як наслідок, правильно й доречно вибирають часові форми, прийменники, афікси тощо), а інші тривалий час послуговуються рідною мовою як рятівним «містком» між несхожими лівгвокультурними середовищами. Власне, на початку навчання, більшість проходить етап «внутрішнього перекладу», перетворюючи про себе слово чи речення зі своєї мови на ту, що вивчається, і тільки потім озвучує його.

Відтак, викладацький досвід автора та спостереження за процесом набуття знань наштовхнули на думку про необхідність написання навчально-методичної розробки, котра б доповнювала у комплексі одномовних вправ відсутність перекладних, що часто стає чи не єдиним недоліком сучасних неадаптованих підручників.

Вибір граматичного матеріалу, на якому засновано цей посібник, продиктований подвійною потребою як компенсувати структурну прогалину (тобто, відсутність Subjunctive Mood/Умовного способу в українській мові саме у тому вжитку, як це притаманно англійській), так і набуття суто практичних навичок відчуття його доречності, необхідності й коректного застосування в англійській мові.

Автор сподівається, що запропонована розробка стане у нагоді тим, хто тільки розпочав опановувати англійську мову чи вже удосконалює свої знання, та буде вдячною за слушні зауваження і конструктивну критику на електронну адресу: olga0508009510@gmail.com.

SUBJUNCTIVE MOOD / УМОВНИЙ СПОСІБ:

визначення, випадки вживання, класифікація, утворення форм

Кон'юнктив або **суб'юнктив** (лат. – *modus conjunctivus*, англ. – *Subjunctive Mood*) – це один із чотирьох способів дієслова в англійській мові; сукупність форм дієслівного способу більшості індоєвропейських мов.

Вибір цього граматичного засобу обумовлюється необхідністю мовців передати суб'єктне (особисте, індивідуальне) сприйняття певної дії чи стану як можливих, ймовірних, бажаних, здогадуваних, сумнівних тощо. Власне, саме цьому компонентові підкресленого «суб'єктивного ставлення» до дії, про яку йдеться, згаданий спосіб дієслова і завдячує своєю назвою.

В українській мові *Subjunctive Mood* як окрема категорія відсутній. Його «впізнають» за наявністю сполучників «щоб/щоби», «аби», «бодай» перед підрядними реченнями, наприклад:

Коли забули, бодай заснули,

Про мою доленьку щоб і не чули. (Т.Г.Шевченко)

Витлумачити, перефразувавши, можна так:

бодай (= «я хотів би, щоб...; це моє власне/суб'єктивне бажання»);

щоб (= «моя власна/суб'єктивна воля не буди відомим/обговорюваним»).

У східнослов'янських мовах відповідником *Subjunctive Mood* вважається умовним спосіб. Однак, слід наголосити, що йдеться лише про зовнішні/поверхневі ознаки (діє)словоформи. Натомість, остаточне розрізнення специфічних рис і функцій власне умовного способу від суб'юнктиву полягає у розумінні внутрішнього/глибинного значення висловленого. Вибір автора повідомлення на користь того чи іншого граматичного способу смислового дієслова визначається метою висловлювання: приміром, беззаперечний факт (*Indicative Mood*) або власну думку (*Subjunctive Mood*).

Найтипівіші випадки вживання всіх чотирьох способів смислового дієслова англійської мови наведено у таблиці нижче:

(Не)хай іде/іде звідси! Я думаю, що він іде/іде. Як би він не йшов/їхав, уже давно час, щоб він був тут.	<i>Subjunctive Mood</i> (independent sentences expressing personal desire) (in subordinate clauses after “that” expressing personal opinion, will, doubt, etc.) (after particular conjunctions & impersonal forms in main clause)	Away he go! I think that he go . However he may go, it is high time that he be here.
Якби в нього були гроші, він би поїхав... Шкода, що він не йде/іде Я б хотів/-ла піти.	<i>Conditional Mood</i> (realizable consequence of realizable condition) (realizable wish) (polite request)	If he had money, he would go... I wish he would go. I would like to go.
Він іде/ходить... Я бачу, що він іде...	<i>Indicative Mood</i> (habit, routine) (fact)	He goes. I see that he is going...
Накажи, щоб він ішов! Нехай він іде!	<i>Imperative Mood</i> (order)	Order him to go! Let him go!

У ході еволюції зі Старої англійської до її нинішньої структури більшість синтетичних форм *Subjunctive Mood* втратили свої флексії, наблизившись, за зовнішніми ознаками, до форм *Indicative Mood*.

Способи утворення синтетичних і аналітичних форм *Subjunctive Mood* сучасної англійської мови спрощено можна подати таким чином:

дієсло во	I група*		II група**		III група***	
	<i>Present Subjunctive</i>	<i>Past Subjunctive</i>	<i>Should+Indefinite ("bare") Infinitive</i>	<i>Should+Perfect Infinitive</i>	<i>Should/would+Indefinite ("bare") Infinitive</i>	<i>Should/would+Perfect Infinitive</i>
	Для всіх осіб однини та множини (I, you; he, she, it, we, you, they)				<i>Should</i> – для I ос.одн. і мн. (I, we) <i>Would</i> – для II, III ос.одн. і мн. (you; he, she, it, they)	
Be	be	were	-	-	-	-
Have	have	-	-	-	-	-
Усі інші дієслова	<i>"bare" Infinitive</i> (без частки «to») e.g.: (that he) work	-	e.g.: (that he) should work_	e.g.: (that he) should have worked	e.g.: (that he) would work	e.g.: (that he) would have worked

* переважає у застарілих виданнях книг, піднесених стилях, юридичних і офіційних документах; в американському варіанті англійської мови;

** вживається у всіх стилях мовлення;

*** виділяється тільки деякими граматистами, які розмежовують форми дієслів головної частини умовних речень (так званої «Conditional Form») в окрему групу.

Дієслівні форми *Subjunctive Mood*, не вказані у цій таблиці, збігають з їхніми ж формами дійсного способу (*Indicative Mood*).

Розподіл форм *Subjunctive Mood* на групи відбувається в англійській мові суто за зовнішніми ознаками способу їх утворення.

Сфера вживання часових форм системи *Subjunctive Mood* зводиться до:

Діє- слово	I група			II група		III група			
	<i>Present Subjunctive</i>	<i>Past Subjunctive</i>	<i>Past Perfect**</i>	<i>Should+Indefinite ("bare") Infinitive</i>	<i>Should+Perfect Infinitive</i>	<i>Should/would+Indefinite ("bare") Infinitive</i>	<i>Should/would+Perfect Infinitive</i>		
	Для всіх осіб однини та множини (I, you; he, she, it, we, you, they)				<i>Should***</i> – для I ос.одн. і мн. (I, we) <i>Would***</i> – для II, III ос.одн. і мн. (you; he, she, it, they)				
- Be - Have - Усі інші дієслова	Виражає (по)дії у <u>теперішньому</u> чи <u>майбутньому*</u>	1. У <u>підрядній частині</u> <u>умовних речень</u> після «if»	1. У <u>підрядних додаткових,</u> якщо у головному реченні виражено	---	За формою = <table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td>Future Simple/Indefinite</td> <td>Future Perfect</td> </tr> </table> ... in the Past			Future Simple/Indefinite	Future Perfect
Future Simple/Indefinite	Future Perfect								

<p>1. У <u>підрядних підметових</u>, після «<i>that</i>» + <u>безособовий</u> вираз, зворот, дієслово.</p> <p>2. У <u>підрядних додаткових</u>, після дієслів <u>наказу, вимоги, пропозиції</u>.</p> <p>3. У <u>підрядних обставинних мети</u> після «<i>lest</i>».</p> <p>4. У <u>підрядних обставинних умови</u> після «<i>if</i>».</p> <p>5. У деяких сталих виразах: Be it so! God forbid! Suffice it to say that... Far be it from me to contradict...</p>	<table border="1"> <tr> <td><i>II</i> <i>типу*</i></td> <td><i>III</i> <i>типу**</i></td> </tr> </table> <p>і виражає умову (по)дії у</p> <table border="1"> <tr> <td><i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i></td> <td><i>минулому*</i></td> </tr> </table>	<i>II</i> <i>типу*</i>	<i>III</i> <i>типу**</i>	<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому*</i>	<p><u>наказ, вимогу, пропозицію</u> (після «<i>that</i>»).</p> <p>2. У <u>підрядних мети</u> (після «<i>that</i>»).</p> <p>3.1.+3.2. У <u>підрядній частині умовних речень I та II типу</u>.</p>												
<i>II</i> <i>типу*</i>	<i>III</i> <i>типу**</i>																	
<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому*</i>																	
	<p>2. У <u>підрядних обставинних способу</u> виконання дії після «<i>as if / though</i>» і виражає (по)дію</p> <table border="1"> <tr> <td><i>одночасну</i> чи <i>майбутньому*</i></td> <td><i>попередню**</i></td> </tr> </table> <p>відносно дієслова-присудка головного речення.</p> <p>3. У <u>підрядних додаткових</u>, і виражає (по)дію</p> <table border="1"> <tr> <td><i>одночасну</i> чи <i>майбутньому*</i></td> <td><i>попередню**</i></td> </tr> </table> <p>відносно дієслова-присудка головного речення «<i>wish</i>».</p>	<i>одночасну</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>попередню**</i>	<i>одночасну</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>попередню**</i>	<p>4.1.+4.2. У <u>підрядних підметових</u>, після «<i>that</i>» + <u>безособовий</u> вираз, зворот, дієслово... і виражає ставлення мовця, його/її думку тощо щодо (по)дії у</p> <table border="1"> <tr> <td><i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i></td> <td><i>минулому**</i></td> </tr> </table> <p>5.1.+5.2. У <u>підрядних додаткових</u>, після дієслів, які виражають емоції (<i>радість, жаль, сум, подив...</i>) щодо (по)дії у</p> <table border="1"> <tr> <td><i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i></td> <td><i>минулому**</i></td> </tr> </table> <p>6.1.+6.2. У запитаннях, які починається з “<i>why...?</i>” щодо (по)дії у</p> <table border="1"> <tr> <td><i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i></td> <td><i>минулому**</i></td> </tr> </table>	<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>	<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>	<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>		<p>1.1.+1.2. У <u>головній частині умовного речення</u></p> <table border="1"> <tr> <td><i>II типу*</i></td> <td><i>III типу**</i></td> </tr> </table> <p>і виражає припущення щодо (по)дії у</p> <table border="1"> <tr> <td><i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i></td> <td><i>минулому**</i></td> </tr> </table> <p>2.1.+2.2. (<i>зрідка</i>) – в окремих/самостійних речення; тобто, у безсполучникових підрядних реченнях..</p>	<i>II типу*</i>	<i>III типу**</i>	<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>
<i>одночасну</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>попередню**</i>																	
<i>одночасну</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>попередню**</i>																	
<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>																	
<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>																	
<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>																	
<i>II типу*</i>	<i>III типу**</i>																	
<i>теперішньому</i> чи <i>майбутньому*</i>	<i>минулому**</i>																	

NB! Випадки вживання Past Subjunctive (*) і Past Perfect Subjunctive (**) є подібними, за винятком типу умовного речення, тобто, часу (по)дії.

*** У деяких джерелах називається Conditional Form. Часто в мовленні замінюється, відповідно, на “could/might” + Indefinite (“bare”) / Perfect Infinitive.

Уважається формою Subjunctive Mood / Future in the Past у випадку повної втрати свого лексичного значення. Інакше “should/would” + Infinitive є складеним дієслівним присудком.

